

MAZOWIECKI
WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR
ZABYTKÓW

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie
Delegatura w Radomiu 26-600 Radom, ul. Żeromskiego 53
Tel.: (48) 363 92 14. Tel./fax (48) 363-85-14
www.mwzkz.pl; mail: radom@mwkz.pl

P. H. Bodak
I. J. Drelich
I. P. Jędrzej

CENTRUM RZEŹBY POLSKIEJ
w OROŃSKU

OTRZYMANO

Data 15-07-2025 L.dz. 220

Radom, 11 lipca 2025 r.

DR.5183.1.64.2025.MP

Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku
ul. Topolowa 1, 25-505 Orońsko

Odpowiadając na pismo (przesłane drogą elektroniczną g-mailem) z dn. 25.04.2025 r. - o wydanie zaleceń konserwatorskich i opinii dla prac związanych z modernizacją zespołu pałacowo-parkowego w Orońsku – Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku wraz z zagospodarowaniem i programem użytkowym - zgodnym z dostarczonym wnioskiem i koncepcją „Rewitalizacji zespołu pałacowo-parkowego Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku”, uzupełnioną dn. 09.07.2025 r. o nową koncepcję rozwiązania dostępu osobom niepełnosprawnym do pomieszczeń parteru pałacu Brandta w Orońsku (- za pomocą platformy schodowej) - dla zamierzenia składającego się z kilku wydzielonych części, umożliwiających etapową realizację dla pogrupowanych obiektów:

- Budynek A – Pałac Józefa Brandta – budynek historyczny,
 - Budynek B – Oranżeria – pawilon ogrodowy o funkcji ekspozycyjnej- budynek historyczny,
 - Budynek C – Dom Rzeźbiarza- budynek o funkcji mieszkalnej z restauracją – budynek historyczny,
 - Budynek D- budynek pracowni – budynek zawierający w sobie pracownie rzeźbiarskie i dalsze zaplecze noclegowe CRP – budynek nowoprojektowany,
 - Budynek E – pawilon recepcyjny – budynek nowoprojektowany;
 - F - zagospodarowanie terenu,
- uprzejmie informuję, co następuje.

Zespół pałacowo – parkowy w Orońsku, w skład którego wchodzi: pałac, oficyna, oranżeria, wozownia, kaplica, stajnia, kuźnia, spichlerz, stodoła, park z układem wodnym wraz ze znajdującymi się na jego terenie rzeźbami, został wpisany do rejestru zabytków prawomocnymi decyzjami: Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach z dnia 19.09.1958 r. Nr rej. 810 oraz z dn. 15.06.1967 Nr rej. 398/A oraz prawomocną decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Radomiu z dnia 26.06.1981 r. pod nr rej. : 111/A/81.

Ochrona zabytkowego obiektu polega szczególnie na zachowaniu historycznie utrwalonych gabarytów (bryła), konstrukcji, wyglądu architektonicznego i wystroju w tym m.in.: wykończenie elewacji, detal architektoniczny oraz stolarka okienna i drzwiowa, układ przestrzenny wewnątrz i oryginalne elementy wyposażenia i wystroju, ponadto ochronie podlega jego ekspozycja widokowa.

Ochrona konserwatorska zabytkowego zespołu pałacowo - parkowego w Orońsku polega, m.in.: na zachowaniu historycznej zabudowy oraz pierwotnej kompozycji przestrzennej zabytkowego założenia parku w swej historycznej relacji przestrzennej pomiędzy zabudową, zielenią a otwartą przestrzenią oraz na zachowaniu właściwych proporcji przestrzennych poszczególnych elementów w powiązaniu z wartościowymi elementami stylistyki parku.

Zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r., poz. 1292), należy spełnić następujące wytyczne i zalecenia konserwatorskie do projektowania w związku z planowaną inwestycją na terenie zabytkowego zespołu pałacowo-parkowego w Orońsku:

1. Wymagana dokumentacja przedprojektowa dla zabytkowych budynków, tj.:

- 1.1. aktualna inwentaryzacja architektoniczna wraz detalami architektonicznymi oraz inwentaryzacją pierwotnej stolarki okiennej i drzwiowej (w skali 1:5 lub 1:10) ze szczegółami profili,
- 1.2. aktualna ekspertyza techniczna w zakresie stanu zachowania konstrukcji obiektu w tym szczególnie ścian nośnych, stropów, więźby dachowej oraz elementów wykończenia i wystroju obiektu wraz z opracowaniem założeń do dokumentacji technicznej – projektowej,
- 1.3. Program konserwatorski, w związku z planowanymi pracami remontowo-konserwatorskimi w przedmiotowych obiektach, który winien pokazywać:
 - a/ elementy pierwotne,
 - b/ elementy o wartościach historycznych i zabytkowych,
 - c/ elementy możliwe do likwidacji (wtórne).
- 1.4. Program funkcjonalno-użytkowy - przy czym wszelkie dopuszczalne prace przy zabytku winny wynikać z wnikliwej analizy konserwatorskiej i historycznej uzasadniającej wprowadzenie zmian przy zabytku.
- 1.5. aktualna inwentaryzację dendrologiczną zieleni wraz z projektem gospodarki drzewostanem, wraz z historią założenia i planów zagospodarowania zieleni (należy szczególnie zwrócić uwagę na przeprowadzenie identyfikacji oraz szczegółowe określenie poszczególnych elementów układu (ich formy oraz struktury przestrzenno-kompozycyjnej, czasu powstania, faz rozwojowych oraz nawarstwień parku w formie opisowo - graficznej).

2. Przy projektowaniu należy spełnić następujące zalecenia konserwatorskie do remontu przedmiotowych obiektów oraz rewitalizacji terenu zabytkowego parku:

- 2.1. wszelkie prace ziemne na terenie zabytkowego zespołu pałacowo-parkowego w Orońsku należy prowadzić pod nadzorem archeologicznym,
- 2.2. remont budynków winien być prowadzony zgodnie z programem konserwatorskim, który winien odnosić się do zakresu planowanych prac remontowych,
- 2.3. prace remontowo-konserwatorskie powinny objąć pełen zakres badań, zabiegów technicznych, jak również kompleksową konserwację estetyczną przywracającą zabytkowi pierwotny wygląd,
- 2.4. należy zachować główny, historyczny układ pomieszczeń oraz oryginalne zachowane wyposażenie i wykończenie,
- 2.5. należy zachować pierwotną (oryginalną) stolarkę okienną, którą należy poddać zabiegom konserwatorskim, w przypadku wtórnej stolarki lub złego stanu zachowania pierwotnej, dopuszcza się jej odtworzenie, przy czym winna być wykonana z takiego samego materiału, o takich samych gabarytach, konstrukcji, podziałach i wyglądzie (profilu) oraz kolorystyce jak pierwotnie istniejąca, przy dopuszczalnym zastosowaniu nowoczesnych technologii w celu uzyskania wysokich parametrów techniczno-użytkowych,
- 2.6. należy zachować i poddać konserwacji oryginalną stolarkę drzwiową (zgodnie z programem konserwatorskim), przy czym w przypadku złego stanu zachowania dopuszcza się jej odtworzenie na podstawie sporządzonej inwentaryzacji (z zachowaniem

- wartościowych okuć, zamków, klamek, itp.), przy czym w przypadku planowanej wymiany wtórnej stolarki drzwiowej, nowa winna być wykonana z takiego samego materiału jak pierwotna o podobnym wyglądzie i formie harmonizującej ze stylem obiektu – zgodnie z programem konserwatorskim,
- 2.7. dobór technologii prowadzenia robót remontowo-konserwatorskich przy zabytku winien być zgodny ze sztuką konserwatorską i budowlaną,
 - 2.8. zastosowane materiały budowlane i konserwatorskie winny być trwałe, wysokiej jakości przy zastosowaniu profesjonalnych zabiegów konserwatorskich, w celu wyeksponowania wartości artystycznych i estetycznych zabytku,
 - 2.9. obiekt po przeprowadzonych pracach remontowo - konserwatorskich winien zachowywać swoją pierwotną formę, kształt i wygląd architektoniczny, przy czym wszelkie prace remontowo – konserwatorskie winny być prowadzone w poszanowaniu substancji zabytkowej obiektu,
 - 2.10 wyklucza się zmiany powodujących obniżenie wartości zabytkowego parku.
 - nawierzchnie ciągów pieszo – jezdnych winny nawiązywać do rozwiązań historycznych, tj.: grunt, nawierzchnie mineralno – żwirowe, żwirowe, kamień polny, kostka granitowa.
 - elementy małej architektury, tj.: ławki, kosze na śmieci, lampy itp. - powinny być ujednolicone stylowo (projekt indywidualny),
3. Odnosząc się do przedstawionej koncepcji „Rewitalizacji zespołu pałacowo-parkowego Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku”, autorstwa: arch. Dominika Budyna (data oprac.: kwiecień 2025 r.)
- 3.1. Pałac - opiniuję pozytywnie planowaną nową funkcję pałacu jako muzeum poświęconego Józefowi Brandtowi oraz zespołowi pałacowemu CRP – zgodnie z przedstawionymi w koncepcji założeniami, z uwagą, że ze stanowiska konserwatorskiego dopuszczalne jest rozwiązanie dostępu dla osób niepełnosprawnych do pomieszczeń na parterze pałacu (- za pomocą platformy schodowej) – zgodnie z dostarczoną w uzupełnieniu dn. 09.07.2025 r. nową koncepcją.
 - 3.2. Budynek B – Oranżerii. Dopuszcza się wymianę przeszkleń na system aluminiowy ze szkleniem w oparciu o zestawy szklane trójszybowe,
 - 3.3. Budynek C – Dom Rzeźbiarza (d. spichlerz). Funkcja bez zmian. Dopuszcza się wymianę przeszkleń, system aluminiowy ze szkleniem w oparciu o zestawy szklane trójszybowe.
 - 3.4. Budynek D – pracownia – projektowany o funkcji - ośrodka warsztatowego i plenerowego dla artystów – opiniuję pozytywnie zaproponowaną formę, kształt i gabaryty nowego budynku o funkcji mieszkalno-warsztatowej na terenie dziedzina północnego – który formą, gabarytami, rozwiązaniami materiałowymi oraz geometrią nawiązuje do istniejących zabudowań na terenie zespołu,
 - 3.5. Budynek E – projektowany – o funkcji recepcji i sanitariatów (od strony parkingu przy drodze 735, ul. Radomskiej) wraz ze ścianą – ekranem „witaczem” – o zaproponowanej w koncepcji formie architektonicznej wtopionej w otaczający teren – opiniuję pozytywnie.
 - 3.6. F - Zagospodarowanie terenu – opiniuję pozytywnie przedstawiony w koncepcji ogólny zakres planowanych prac wraz z wprowadzeniem oświetlenia (parku i wybranych rzeźb), nagłośnienia, małej architektury – które winny być zaprojektowane zgodnie z w/w zaleceniami (pkt. 2.9) z poszanowaniem zabytkowej zieleni na terenie parku.

Uwaga: Wytyczne konserwatorskie odnośnie planowanej inwestycji mogą zostać zmienione

WOJEWÓDZKI URZĄD OCHRONY ZABYTKÓW
W WARSZAWIE
Delegatura w Radomiu
26-600 Radom, ul. Żeromskiego 53
tel. 48 363-92-14; tel. 48 363-85-14

lub rozszerzone w razie ujawnienia faktów mających znaczenie dla zabytkowego obiektu.

Prowadzenie prac: konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych wymaga uzyskania pozwolenia Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (w Delegaturze WUOZ w Radomiu przy ul. Żeromskiego 53), które wydaje się na wniosek osoby fizycznej lub jednostki organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do korzystania z obiektu wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu albo ograniczonego prawa rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego, po dostarczeniu stosownego wniosku zgodnego z §3 i §4 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dn. z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U z 2018 r., poz. 1609 ze zm.) wraz z załącznikami w tym projektem remontowo - konserwatorskim (ze szczegółami rozwiązań technicznych i materiałowych) wraz z projektem zagospodarowania zielenią oraz programem prac konserwatorskich – sporządzonym zgodnie z zaleceniami konserwatorskimi oraz na podstawie wymaganej w/w dokumentacji przedprojektowej.

Informuję ponadto, że do wniosku o pozwolenie należy dołączyć:

- dowód wpłaty opłaty skarbowej w wysokości 82,00 zł /osiemdziesiąt dwa zł. / - na konto – **Urząd Miasta Stołecznego Warszawy Centrum Obsługi Podatnika, ul. Obozowa 57, 01-161 Warszawa; Numer rachunku: 21 1030 1508 0000 0005 5000 0070**
W treści należy wpisać: - dotyczy / określić: pozwolenie-decyzja MWKZ i przedmiot wniosku, obiekt/,
- lub należy podać podstawę prawną zwolnienia z opłaty skarbowej.

Z up. MAZOWIECKIEGO WOJEWÓDZKIEGO
KONSERWATORA ZABYTEKÓW

Witold Bujakowski
Kierownik Delegatury w Radomiu

Otrzymuje :

1. Adresat,
2. A/a.